

Eski gegn Austurríki

Dómur frá 25. janúar 2007

Mál nr. 21949/03

8. gr. Friðhelgi einkalífs og fjölskyldu

Börn. Ættleiðing.

1. Málsatvik

Kærandi, Refet Eski, er austurrískur ríkisborgari, fæddur 1963 og búsettur í Vínarborg. Frá árinu 1987 var hann í sambúð með JW og árið 1993 eignuðust þau dóttur, M. Árið 1995 slitnaði upp úr sambúðinni og JW flutti með dóttur þeirra til Linz. Þegar kærandi heimsótti dóttur sína um jólin 1996 réðst hann á JW og hótaði henni. Í kjölfarið meinaði hún kæranda um umgengni við barnið. Hinn 26. febrúar 1998 gerðu JW og kærandi með sér samning um umgengnisrétt. Í fyrstu heimsókn kæranda, hinn 9. mars 1998, sagði kærandi dóttur sinni að móðir hennar væri norn og hóra. Í kjölfarið hefði M þjáðst af streitu, svefntruflunum og meltingarsjúkdómum. Hinn 26. júní 1998 afturkallaði dómstóll í Linz því rétt kæranda til umgengni við barnið. Talið var að umgengni við kæranda væri skaðleg andlegri og líkamlegri heilsu M. Þessi niðurstaða var síðar staðfest af áfrýjunardómstól. Í september 1999 giftust JW og AF. Kærandi hitti dóttur sína um jólin 2000. Hálfu ári síðar sótti hann um umgengnisrétt við hana fyrir héraðsdómstól. Jafnframt mótmælti hann hugsanlegri ættleiðingu AF á stúlkunni. Kröfum hans um umgengni var hafnað þar eð hann gæti ekki sýnt fram á breyttar kringumstæður í málinu. Hinn 27. júlí 2001 sótti AF um að ættleiða M. Fór hann einnig fram á að við meðferð málsins yrði litið framhjá því að samþykki kæranda var ekki fyrir hendi. Í kjölfar þessa var kærandi boðaður til þinghalds í málinu. Hann sendi bréf þess efnis að hann teldi vitnisburð sinn ekki nauðsynlegan þar sem hann væri enn sömu skoðunar og áður. Kærandi var þá á ný boðaður fyrir dóminn en kvaðst ekki geta mætt á þartilgreindum tíma. Hinn 12. mars 2002 bar kærandi loks vitni en þá fyrir dómstól í Vín en ekki Linz þar sem málið var rekið. Þar bar kærandi meðal annars að samband hans við M hefði verið náð fram að tveggja ára aldri hennar. Hann hefði ekki misst áhuga á að hafa samband við hana en móðir hennar kæmi í veg fyrir öll samskipti. Þessar fullyrðingar hans voru ekki taldar í samræmi við raunveruleikann. Ekki væri sýnt fram á að um náð samband milli hans og M væri að ræða. Þá hefði kærandi vanrækt að greiða meðlag með barninu í fimm ár. Talið var að ættleiðing þjónaði hagsmunum barnsins best og hinn 16. október 2002 var leyfi til ættleiðingar veitt án tillits til neitunar kæranda. Kærandi áfrýjaði þessari niðurstöðu. Hann byggði meðal annars á því að honum hefði ekki gefist færi á að tjá sig frammi fyrir M, AF og JW. Þá hefði hann ekki fengið tækifæri til að vefengja ýmis gögn í málinu. Enn fremur hélt hann því fram að ekki væru nægar ástæður fyrir því að heimila ættleiðingu. Hann hefði borgað meðlag með barninu síðustu tvö ár og reynt að halda sambandi við það. Ekki var fallist á rök kæranda og niðurstaða héraðsdóms staðfest enda hefði verið farið að lögum við meðferð málsins.

2. Meðferð málsins hjá Mannréttindadómstólnum

Kæran

Kærandi hélt því fram að með ákvörðun sinni um að veita AF leyfi til að ættleiða M hefðu austurrískir dómstólar brotið gegn rétti hans samkvæmt 8. gr. sáttmálans. Með ættleiðingu væri jafnframt verið að ganga framhjá rétti barnsins til líffræðilegs föður. Þá hefðu austurrískir dómstólar ekki hlutast til um að koma á einhvers konar samningi milli aðila.

Niðurstaða

Dómstóllinn tók fram að óumdeilt væri að með ættleiðingunni voru höfð afskipti af fjölskyldu kæranda. Þau afskipti áttu sér þó stoð í lögum og voru til þess fallin að vernda hagsmuni barnsins. Það sem dómstóllinn þyrfti því að skera úr um væri hvort þessi afskipti hefðu verið nauðsynleg í lýðræðissamfélagi. Dómstóllinn rakti fyrri fordæmi sín og tók fram að stundum væri í lagi að líta framhjá því að foreldri væri andvígð ættleiðingu, enda væri það í samræmi við hagsmuni barnsins.

Tekið var fram að með ættleiðingu M væri komið í veg fyrir öll frekari tengsl þeirra feðgina. Því væri um að ræða ákvörðun sem hefði veruleg áhrif á líf kæranda og yrði því að skoða gaumgæfilega þær ástæður sem lægju að baki henni. Dómstóllinn leit til þess að M hafði búið hjá móður sinni frá tveggja ára aldri, kærandi hefði hvorki haft forræði yfir henni né hefði hann aðstoðað við uppeldi hennar. Þá hefðu samskipti hans við M verið lítil og óregluleg. Hins vegar hefði M búið hjá móður sinni og manni hennar um langt skeið og raunveruleg fjölskyldubönd myndast þeirra á milli. Tekið var fram að við meðferð málsins hefði M lýst sig samþykka ættleiðingunni og sagt að hún liti á eiginmann móður sinnar sem föður sinn. Því hefði ættleiðingin sem slík ekki skapað nein tengsl milli M og AF heldur einungis formbundið tengsl sem þegar voru til staðar. Þá leit dómstóllinn til þess að kærandi hefði átt þess kost að tjá sig fyrir innlendum dómstólum þótt hann hefði kosið að gera það ekki. Enn fremur leit dómstóllinn þannig á að innlendir dómstólar hefðu þurft að meta hagsmuni barnsins og hagsmuni kæranda. Með hliðsjón af því sem barninu væri fyrir bestu og litlu sambandi þess við föður sinn var ekki talið að þeir hefðu farið út fyrir valdmörk sín með því að heimila ættleiðinguna.

Það var því niðurstaða dómstólsins að ekki hefði verið brotið gegn rétti kæranda samkvæmt 8. gr. Tveir dómarar skiluðu séráliti.